

شاخصه‌های سیاسی در اندیشه امام خمینی (ره)

نویسنده:

سمیه آذین‌مهر

(دانش‌آموخته رشته حقوق خصوصی و وکیل پایه یک دادگستری)

انتشارات رویش بهاری

(rooyeshebahari)

سرشناسه	: آذین مهر، سمیه، ۱۳۶۱-
عنوان و نام پدیدآور	: شاخصه‌های سیاسی در اندیشه امام خمینی (ره)/ نویسنده سمیه آذین مهر.
مشخصات نشر	: کرج: رویش بهاری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۹ ص؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۱۷۲۴ - ۴ - ۵
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا
موضوع	: خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۸ - ۱۳۶۸
موضوع	: Khomeyni, Ruhollah, Leader and Founder of IRI
موضوع	: دیدگاه‌های سیاسی و اجتماعی
موضوع	: Political and social views
رده‌بندی کنگره	: DSR۱۵۷۴/۵/۹۴
رده‌بندی دیوبی	: ۹۵۵۰۸۴۲
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۹۶۷۹۳۹۹

شاخصه‌های سیاسی در اندیشه امام خمینی (ره)

عنوان: شاخصه‌های سیاسی در اندیشه امام خمینی (ره)

نویسنده: سمیه آذین مهر

طراح جلد: گروه طراحی پلکان

ناشر: رویش بهاری

مدیرتولید: امیر حیدری

شابک: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۱۷۲۴ - ۴ - ۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شناسه: ۱۴۱۹

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۴۰۳ | ۱۱۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵	پیشگفتار.....
۷	مقدمه.....

بخش اول: حکومت اسلامی

فصل اول: ضرورت تشکیل حکومت اسلامی از دیدگاه امام خمینی (ره)

۱۱	حکومت اسلامی در اندیشه امام خمینی (ره).....
۱۲	الف) ضرورت حکومت اسلامی.....
۱۵	ب) ویژگیهای حکومت.....
۲۰	ج) شکل حکومت.....
۲۱	د) زمامداری امامت حکومت.....
۲۸	نتیجه.....

فصل دوم: ولایت فقیه

۲۹	ولایت فقیه، تحلیل مفهومی.....
۳۱	پیشینه تاریخی ولایت فقیه.....
۳۵	امام خمینی (ره) و مبانی مشروعیت ولایت فقیه.....
۳۶	شرایط ولی امر.....
۳۸	مراحل طرح نظریه ولایت در اندیشه حضرت امام (ره).....
۴۰	روایات مورد استناد امام (ره).....

۳- طرح بحث ولایت فقیه در دوران پیروزی انقلاب اسلامی ۴۱
امام خمینی (ره) و ولایت مطلقه فقیه ۴۱
نتیجه ۴۴
فصل سوم: کنترل قدرت

کنترل قدرت سیاسی از بیرون ۴۵
قانون اساسی ۴۶
احزاب و گروهها ۴۷
امر به معروف و نهی از منکر (نظارت شهروندان) ۴۷
کنترل درونی قدرت ۴۹
احکام اسلام ۴۹
صفت عدالت در صاحبان قدرت ۵۰
نتیجه ۵۱

بخش دوم: استقلال سیاسی، فرهنگی و اقتصادی

استقلال ۵۵
الف) استقلال سیاسی ۵۵
ب) استقلال فرهنگی ۵۷
ج) استقلال اقتصادی ۵۹
توسعه اقتصادی از دیدگاه امام خمینی (ره) ۵۹
شرط نخست برای توسعه اقتصادی از دیدگاه امام خمینی (ره) ۶۰
ضابطه با شرط عدم وابستگی ۶۳
ضابطه یا شرط عدالت اجتماعی ۶۶
امام و شاخص‌های توسعه اقتصادی ۶۸
امام و ارزش کار ۶۹
دنیاگرایی ۷۰
خودباوری و اعتماد به نفس ۷۱

- امام و روحیه‌ی علمی ۷۱
- امام و تأمین‌های اجتماعی - اقتصادی ۷۴
- امام و استقلال و خوداتکایی ۷۵
- امام و کاهش فقر ۷۵
- نتیجه ۷۸

بخش سوم: آزادی

فصل اول: آزادی از دیدگاه امام خمینی (ره) و قیاس آن با لیبرال

- مفهوم آزادی از نگاه لیبرالیسم ۸۱
- آزادی از چه؟ و برای چه؟ ۸۲
- آزادی برای که؟ ۸۳
- آزادی از نگاه امام خمینی (ره) ۸۵
- نتیجه ۹۱

فصل دوم: دموکراسی و آزادی در اندیشه امام خمینی (ره)

- الف) دموکراسی ۹۳
- ب) آزادی ۹۴
- آزادی از دیدگاه اسلامی ۹۶
- آزادی از دیدگاه امام (ره) ۹۸
- الف) تعریف آزادی و مرز و مبانی آن ۹۸
- ب) آزادی به عنوان هدف مبارزه ۱۰۰
- ج) محدوده‌های آزادی ۱۰۱
- ۱- آزادی تا مرز منکر و فساد ۱۰۱
- ۲- آزادی در حدود قانون الهی و بر معیار عقل و عدل ۱۰۲
- ۳- آزادی عقیده و بیان برای دگراندیشان ۱۰۲
- ۴- تضمین آزادی‌های فردی در حوزه‌ی رفتار و عمل ۱۰۳
- ۵- آزادی احزاب و گروه‌های سیاسی ۱۰۳

- ۱۰۳دموکراسی از دیدگاه امام خمینی (ره)
- ۱۰۴- برابری دموکراسی غربی و شرقی با دیکتاتوری
- ۱۰۶رابطه عدالت و آزادی با دموکراسی حقیقی
- ۱۰۸نتیجه
- ۱۱۱منابع

پیشگفتار

اگر اهتمام بزرگان اندیشه و نظریه‌پردازان را ارائه تصویری جامع، نمادین و به سمت منسجم از زندگی و جامعه سیاسی بدانیم، می‌توان روش پژوهش و اندیشه این بزرگان را در سه مرحله: ۱. مشاهده بی‌نظمی ۲- تشخیص علل ۳- ارائه راه حل، جستجو و ارزیابی کرد.

بی‌تردید حضرت امام خمینی (ره) یکی از آن بزرگان است که نه تنها درک و بینشی همه جانبه از سیاست و زندگی سیاسی در اختیار مخاطبان خود قرار می‌دهند، بلکه به دلیل جامع‌نگری خود می‌کوشند، تا این درک و بینش را در چشم‌انداز و کلیتی هماهنگ و منسجم از حیات انسانی و اجتماعی و هم‌خوان با انسان‌شناسی فلسفی و اجتماعی خود عرضه نمایند. رابطه‌ی منطقی و منسجم بین ابعاد هستی‌شناختی و ارزش‌شناسی یا کلیت نظری و حکمت عملی در اندیشه امام (ره)، تنها اختصاص به الگوسازی حیات سیاسی نداشته، بلکه ایشان جزء محدود نظریه‌پردازانی در طول حیات بشر هستند که توانستند مرتبه‌ی دوم شکاف؛ یعنی شکاف بین الگو و عمل را، با ورود به صحنه‌ی سیاست و رهبری پیروزمندانه انقلاب اسلامی و تداوم بخشیدن آن، پر کنند و ضمن آزمون موفقیت‌آمیز این الگو و اصلاح برخی از جزئیات آن، نگاه یکپارچه و هماهنگ خود نسبت به حیات سیاسی را کمال بخشند.

به این نکته باید توجه داشت که دست‌یابی به‌اندیشه‌ی سیاسی به ویژه فلسفه‌ی سیاسی حضرت امام (ره) به سادگی و با گزینش صرف و چند نقل‌قول از ایشان امکان‌پذیر نیست. برای دستیابی به منطق درونی اندیشه‌ی ایشان، لازم است که گفته‌های ایشان بازسازی شده و انگیزه و انگیزه‌ی جداسازی گردد. به عبارتی دیگر جداسازی زمینه‌های منطقی موقعیت گفتارها با اشراف به انسان‌شناسی و مبانی نظری و فکری، اعم از فلسفی، کلامی، فقهی و حتی عرفانی است و این امر به تلاش بین‌رشته‌ای با حضور متخصصان و صاحب‌نظران مختلف نیازمند است.

نکته دیگر که مطالعه و پژوهش بین رشته‌ای آرا و اندیشه‌های سیاسی حضرت امام (ره) را چندان دشوار می‌کند، خوف آن است که رأی و نظر پژوهش‌گر به معظم منتسب شود. در این کتاب کوشش شده تا به بیشتر ابعاد اندیشه‌ها و شاخص‌های سیاسی حضرت امام (ره) در بعد تئوری و عملی پرداخته شود.

مقدمه

اندیشه‌های هرکس با سرشت، روح و تربیت و محیط، فرهنگ و مکتب او پیوند دارد. اندیشه از این سرچشمه‌ها برمی‌خیزد و از این روست که می‌تواند نشان شخصیت آدمی باشد، پرده از اسرار نهفته و زوایای پنهان روح بردارد، اندیشه‌ها و تخیلات را به نمایش گذارد و اهداف و آرمان‌ها را آشکار سازد.

اندیشه، جریان فکری است که در ذهن شکل گرفته و به ظاهر تراوش کرده و در خارج به مرحله عمل می‌رسد. از این رو آن که آرمان‌گرا و کمال‌خواه است و هر چه اندیشه‌هایش "فراخوری" باشد و گستره‌ی بیشتری داشته باشد، بیش‌تر از خود رسته است. کسی که اندیشه‌هایش تنها برای بهبود (تدبیر منزل) خویش است، خویش هم‌معنان خویش نیست، اما آن که اندیشه‌هایش برای اصلاح «سیاسیت مدرن» و همه‌ی انسانهاست، خویش همه انسانهاست. پس چنین می‌نماید که معیار سنجش هر کس اندیشه‌ی اوست.

یکی از این موارد امام خمینی (ره)، مرد برتر قرن حاضر، عصاره‌ی تکاپوی اصلاح‌گری‌های عالمان شیعی، از یک سو در سلسله مصلحان و حکیمان تاریخ قرار دارد و از دگر سو پرورش یافته مکتب غنی اسلام و ادعیه و اندیشه‌های صحیفه سجادیه است. او که نزدیک یک قرن برای رهایی از جهل و جور قیام کرد و اندیشه‌های والایی داشت که مهمترین آنها؛ امیدهای انسانی برای نجات انسان از ستم، اندیشه‌ی آزادی انسان از انحرافات اجتماعی و خرافات فرهنگی، اندیشه‌ی همبستگی ملت‌ها، آرزوی تبدیل شدن مسلسل به قلم و تحقق حاکمیت الله ... است. در حقیقت اندیشه‌ی حضرت امام (ره) دارای یک محوریت کلی است و همه حوزه‌ها، به ویژه مسائل علمی، فرهنگی، سیاسی را نیز دربرمی‌گیرد که در یک نگاه می‌توان شاخصه‌های سیاسی حضرت امام (ره) را به سه بعد حکومت، آزادی و استقلال تقسیم کرد. در این کتاب که با راهنمایی‌ها و مساعدت‌های استاد گرامی آقای حمیدرضا محمدی تدوین گشته است سعی شده براساس این شاخصه‌ها، ابتدا حکومت و ضرورت تشکیل حکومت و ولایت فقیه، مفهوم استقلال در ابعاد فرهنگی، و سپس در بخش دوم آزادی و مقایسه آن با دموکراسی و لیبرالیسم و تفسیر ایشان در مورد آزادی را لحاظ کرده و در بخش سوم مفهوم استقلال در ابعاد فرهنگی، سیاسی و اقتصادی از نگاه حضرت امام (ره) مورد ارزیابی و از دیدگاه ایشان مورد بررسی قرار گیرد.